

Vil ikke vite

Når vi skaffer oss kunnskap om problemer rundt oss, kan vi gjøre noe med dem. Men til tider vil vi ikke vite. Kunnskapen kan true vår virkelighetsforståelse og kreve forandring i våre handlingsmønstre.

Resultatene fra den store Norsk Monitor-undersøkelsen om nordmenns holdninger, atferd og forbruk kan tyde på et dalende engasjement for miljøvern. I 1989 var 40% av de spurte meget bekymret for drivhuseffekten og klimaendringene. I 2001 var prosentandelen 9. Hvorfor? Har det vært en markert fremgang i mottiltak slik at det er grunn til mindre bekymring?

I 1970-årene vokste det fram folkebevegelser for miljøvern. Mye er oppnådd som gir håp. Men det totale bildet er forverret. "Vi har visst at måten vi lever på ikke kan fortsette lenge, men hvorfor initierer ikke kunnskap handling?" spør Øystein Dahle i World Watch Institute i en kommentar til Norsk Forskningsråds nylig utkomne rapport "Rikets miljøtilstand 2030 - et framtidsbilde".

Noen tar et skritt fra passiv fortrenkning til aktiv benektelse. I en artikkel i The New York Times skriver Paul Krugman at allianser av mektige interesser i USA nærmest har lagt miljøvern for hat og aktivt bekjemper viktige tiltak, som for eksempel bruk av biler med lavere bensinforbruk.

Ikke alle kan tilegne seg kunnskap om alt. Vi er avhengige av ildsjeler og modige ledere i kampen for å skape et bedre miljø. Men de trenger et flertalls støtte og vilje til å forstå. Veien framover mot et bedre miljø kan innebære forsakelse og lidelse, og en dyptgripende forandring i målsetningen for våre liv. Kildene i kristendommen og andre religioner får ny aktualitet. De kan gi styrke til å se sannheten i øynene og motivere til innsats. Vi kan risikere å bli motarbeidet av mennesker som har makt over oss. Eller se gamle vennskap kjølne. Til gjengjeld kan vi oppleve gleden ved at vår vidunderlige klode friskner til.

BOA

Forsoning etter blodig krig

Et førtitalls mennesker møtte John Bangura i MRAs hus i Oslo.

Borgerkrigen i det lille landet Sierra Leone på Afrikas vestkyst pågikk i 10 år, inntil det ble sluttet fred i mai 2001. En stor FN-styrke bidrar nå til at den overholdes. 14. mai var det valg til ny nasjonalforsamling og alle de stridende partene deltok. I arbeidet for forsoning og gjenreisning er foreningen Hope-Sierra Leone en av pådriverne. Dette initiativet kom fra John Bangura, som kom til Danmark som flyktning for 9 år siden og nå bor i København, der han er bussjåfør. I april besøkte han Oslo, hvor han bl.a. møtte et medlem av Stortingets utenrikskomité og statssekretæren i Bistandsdepartementet. En kveld kom et førtitalls mennesker sammen for å høre fra Bangura i MRA's hus i Oslo. Blant dem var 6 fra Sierra Leone inkludert lederen i den norske Sierra Leone-foreningen, og lederen for kontaktutvalget mellom innvandrere og myndigheter (KIM). Fra Landbrukshøgskolen på Ås kom det 9 afrikanske stipendiater.

Bangura fortalte at han i 1998 ble klar over at han måtte gi opp hevnøstren som brant i ham. Hans 'transformering' og vilje til å arbeide for forsoning ledet til dannelsen av Hope-Sierra Leone. Foreningen har som motto: "Forandre Sierra Leone fra en blødende til en fornyet nasjon". Via telefon og e-post begynte han systematisk å bygge opp et nettverk blant slektninger og venner inne i Sierra Leone, som var villige til å arbeide sammen med ham.

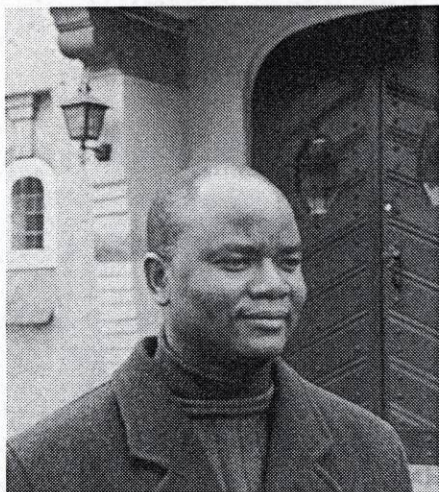
Hjemme i København ble Banguras kolleger blant bussjåførene interessert. Tre av fag-

foreningens ledere reiste med ham til Sierra Leone for å se på hvordan deres fagforening kunne bidra til å styrke det sivile samfunn og fagbevegelsen. De ble mottatt av Sierra Leone's president, Kabar, som sa til dem: "Skandinaverne har i mine øyne en høy stjerne, ikke minst fordi de kjemper for de underprivilegerte og arbeider hardt." Dette siste håpet han kunne inspirere befolkningen i Sierra Leone og at bussjåførene kunne vise vei.

Banguras fremstilling denne kvelden i Oslo ble fulgt av spørsmål og til dels meget engasjerte innlegg. "Hvis vi ikke har tilgitt, har vi ingen løsning å tilby til våre land," sa en mann fra Uganda. En lege fra Sierra Leone som nå bor i Norge og har gjort en pionerinnsett for innvandrersorganisasjonene her i landet, pekte på at det ofte er utlendingene som avgjør hvem som har mest skyld i en konflikt som i Sierra Leone. En ny erkjennelse må vokse innenfra i folket selv, mente han. Hans ord fant gjenklang hos en ung flyktning fra Sierra Leone. "Vi må demilitarisere våre unges sinn," sa han, og la til at utenlandske penger hadde forsterket klasseforskjellene i landet.

Bangura avsluttet med en advarsel: "Mange har levert inn fire skytevåpen, men beholdt et femte for sikkerhets skyld. Hope-Sierra Leone bygger allianser med de sunne kreftene i alle samfunnsklasser. Det har stor betydning at de tre største partiene har sluttet seg til vår forsoningsappell," sa han.

(Mer om saken på side 2.)

John Bangura.

Aret er 1992. Borgerkrigen raser i det lille landet Sierra Leone som ligger klemte mellom Guinea og Liberia på Afrikas vestkyst. Verden rystes over grusomhetene som utvises på begge sider i konflikten. Noe av bakgrunnen for krigen er kampen om kontroll over landets rike diamantforekomster.

John Bangura er en ung forretningsmann som er gift og har to småjenter. Landsbyen der foreldrene bor, bombes. Foreldrene og mange med dem omkommer. Johns søster blir bortført av opprørstyrkene, ingen har senere sett henne. John må flykte, regjeringsstyrkene er etter ham, familien må gjemme seg bort. Forkledd som renholdsarbeider kommer han seg i siste liten ombord i et Aeroflot-fly til Moskva og videre til København. Målet er Amerika. Han ombestemmer seg og søker asyl i Danmark og under sine to år i flyktningemottak lærer han seg dansk og begynner på transportutdannelse.

En dag kommer en pensjonert prest på besøk og snakker om en kamp for et lands moralske og åndelige opprustning. En film blir også vist. John, som har sterk bitterhet etter det som er skjedd med ham, blir grepet av det han hører. Men ønsket om hevn over voldsmennene brenner i ham. Presten blir hans gode venn. Familien gjenforenes i Danmark etter to år. John begynner å jobbe i et busselskap og har de siste 5 årene kjørt ruter i København sentrum.

To avgjørende hendelser fikk ham til å engasjere seg i gjenoppbyggingen av Sierra Leone. Han ble invitert til en konferanse om nasjonal forsoning i Caux og året etter til en lignende konferanse med samme tema i Tanzania. Han møtte men-

En flyktnings historie...

nesker fra andre deler av verden som hadde lidd meget. Det fikk ham til å se hvordan hans egen bitterhet og hevnlust hindret ham i å spille en konstruktiv rolle i hans eget land. Gjennom refleksjon og lydlighet mot 'den indre stemmen' ble Gud litt etter litt en realitet. John Bangura forteller at han en morgen satt med sin lille notisbok og penn og prøvde å finne veiledning for sitt liv gjennom å lytte til Gud. Det han kaller 'visjonen' kom klart og tydelig: "Forandre Sierra Leone fra en blødende til en fornyet nasjon!" Tanken kom å lage en forening og samle støtte i Danmark og i hjemlandet til den moralske gjenreisningen i Sierra Leone. Hope-Sierra Leone ble navnet på foreningen.

Hvordan rekruttere medarbeidere, "få flere om bord" som en bussjåfør ville si? Bangura kunne på den tiden ikke reise tilbake til Sierra Leone, faren var for stor. Han ringte sin svoger, fortalte om sin plan og stilte spørsmålene: Er du villig til å arbeide hardt uten lønn for å fornye vårt land? Kan du finne 10 andre som er villige til det samme og som er parate til å risikere livet for sitt land? Svogeren svarte ja, kom tilbake med 10 navn og de var i gang. I Danmark har en advokat, en prest og en major i forsvarret gått inn i foreningens styre sammen med Bangura. De siste tre årene er 300 000 DKK samlet inn og brukt til moralsk gjenreisning og forsoning i Sierra Leone. I fjor deltok visepresidenten i parlamentet og to av lederne for fraksjoner som kjempet mot hverandre i krigen, i sommerkonferansen i Caux. For første gang satt de tre sammen til drøftelser. (Se NyV nr. 3/2001). Men også de krigsskadete finner sin plass i forsoningsarbeidet og noen av dem er med i Hope-Sierra Leone's råd. Innsats for rehabilitering og hjemføring av flyktninger ligger også i planene om det kan skaffes midler, noe han håper Norge vil bidra til. I mai i fjor kunne Bangura for første gang på ni år besøke hjemlandet. Senere har det blitt tre reiser til. Bussjåførenes fagforening finansierte en av dem, og et samarbeid mellom fagforeningene i de to land er etablert.

Når dette leses har valg på ny nasjonalforsamling funnet sted. Det skjedde litt for tidlig, mener Bangura. Mange

menesker er fortsatt på flukt og lever i naboland eller i bushen og fikk ikke registrert seg. Men FN og USA la press på og stilte betingelser og landets myndigheter måtte bøye seg. Hope-Sierra Leone var engasjert i en kampanje for ærlige og korrupsjonsfrie valg, 'clean elections'. Medarbeiderne gikk, syklet eller bilte rundt i landsbyene og samlet underskrifter på et manifest. Velgere og kandidater til valget som skrev under, forpliktet seg til ikke å la seg kjøpe eller presse under stemmegivningen. Kampanjen var egentlig en grunnopplæring i demokratiets spilleregler. Hope-Sierra Leone var også offisielt representert i valgkommisjonen som overvåket valget.

John Bangura og kona Aminata har tre barn, den yngste Inger er oppkalt etter en god venn i Danmark. Om fremtiden vet de ikke så meget, det er dagen i dag og omsorgen om det sårete hjemlandet som betyr mest nå. Etter utdanning som bussjåfør ble John tilbudt videre utdanning på den danske statens regning. Dersom han tok seg jobb ville overgangsstøtten som familien fikk, bli sterkt redusert, fikk han høre av sosialkonsulenten. Familiens økonomi ville bli dårligere. "Jeg overveide det men kom til at det sto om min integritet. Jeg ville heller ta jobb og gjøre rett for meg enn å leve på bistand," sier han. Det har betydd hardt arbeid og mye overtid, men han føler nå at han kan se alle inn i øynene. Også i kampen mot rasisme på jobben har han engasjert seg – og med gode resultater. Når dette leses er Bangura i Nairobi, til en pan-afrikansk IC/MRA konferanse der han håper å samle støtte for arbeidet i sitt hjemland.

Til våre lesere

Som kjent er det ingen abonnementspris på Ny Verden. Produksjonskostnadene blir dekket gjennom gaver fra leserne. Vi er takknemlige for all støtte og vedlegger en giroblankett i dette nummeret.

En tydeligere profil

I1938 skiftet Oxfordgruppen navn og ble kjent som Moralsk Opprustning (Moral Re-Armament, MRA). Men innholdet forble det samme: Begynne med seg selv, hjertets forvandling, absolutte moralnormer og lydlighet mot samvittighetens og Guds stemme. Internasjonalt skal MRA fra nå av hete Initiatives of Change (IC). Navnet er til dels uttrykk for at et knippe av navngitte initiativ har vokst frem det siste tiåret. Hensikten med dem er å kunne arbeide mer målrettet med en klarere profil på en rekke områder. I det følgende beskrives noen av disse initiativene:

HOPE IN THE CITIES (HIC)

Med utgangspunkt i arbeidet mot rase-skille og forskjellene mellom rik og fattig i de amerikanske storbyene, vokste dette initiativet ut av en konferanse i Richmond, Virginia i 1990. Det spredte seg raskt til andre byer og andre land. Aktive i HIC-grupper i Storbritannia og USA besøkte Norge i 90-årene.

INTERNATIONAL COMMUNICATIONS FORUM (ICF)

En engelsk forlagssjef, som hadde arbeidet heltid med MRA i sin ungdom, stilte seg i 1990 spørsmålet: Hvis mediene nå er blitt verdens største industri, hvordan omgås vi med ansvaret som dette pålegger oss? Spørsmålet tente, og i løpet av et ti-år hadde ICF vokst til et nettverk av ca. 600 mediafolk i over 60 land. ICF-seminarer har funnet sted på alle kontinenter. Leder for ICF er nå Bernard Marguerite, 'Le Monde's korrespondent i Polen.

AGENDA FOR RECONCILIATION (AFR)

MRA's engasjement i konfliktråder som Midt-Østen, Bosnia, Sentral-Afrika og Mellom-Amerika ledet i 1999 til opprettelsen av AFR. Et stadig videre arbeidsfelt krevde bedre koordinering. Det ble dannet en styringsgruppe på 10 personer og et råd på 25, som inkluderer mennesker med lang erfaring i konfliktløsning. Konferansene i Caux hver sommer er et samlingspunkt, etterfulgt av oppfølgingsarbeid rundt om i verden resten av året.

FOUNDATIONS FOR FREEDOM (FFF)

Et program for ledertrening, ikke minst blant ungdom i Sentral- og Øst-Europa. Et FFF-kurs kan vare fra 5 til 10 dager, i en leir eller et hus som er stort nok til å romme alle deltakerne hele perioden. Små grupper med lengre erfaring i IC's arbeid besøker steder og grupper hvor de blir innbudt. Et kurs holdes for eksempel i Latvia i slutten av mars, hvor unge latviere av både russisk og latvisk opprinnelse er med.

CAUX SCHOLARS PROGRAM (CSP)

Et 4-ukers kurs for studenter, som under eller etter studiet vil oppdage hvordan de best kan bruke sin viten i en globalisert verden. De årlige kursene finner sted i Caux, hvor nærværet av rundt 400 mennesker fra forskjellige yrker og land danner et sjeldent læremiljø. Den akademisk ansvarlige for kurset, dr. Bary Hart, har lang og allsidig erfaring på konfliktløsningens område.

ASIA-PACIFIC YOUTH CONFERENCE (APYC)

Årlige sammenkomster har gjennom 20 år bygget et nettverk av unge mennesker. Ett av målene er å hele sårene mellom nasjoner, som etter krigens bitre erfaringer fremdeles mistror og hater hverandre. Neste møte blir i Malaysia i juli.

Disse initiativene er ikke de eneste. I de store sentrene i Caux og Asia Plateau, India, er det hvert år næringslivskonferanser. På Taiwan, i Kenya og Brasil har kampanjer for ærlige valg satt spor etter seg. I Melbourne har det i en årrekke blitt holdt kurs av 3 - 6 måneders varighet for ungdom fra Australia og Sørøst-Asia.

Opprinnelsen til disse initiativene har et felles trekk: De er fruktene av at enkeltmennesker har utvidet sine grenser og tatt ansvar der de før var tilskuere. Det har innebåret å si nei til egen bekvemmelighet og sikkerhet. Også dette ligger i navnet 'Initiatives of Change': De utdrettete initiativene er frukter av forvandling i menneskers motiver og målsetting.

Påskekurs i Latvia

Vi møttes på Latvias vest-kyst i byen Karosta, en stor marinebase fra sovjettiden, men i dag et område med arbeidsløshet og sosiale problemer. Unge latviere hadde bedt Foundations for Freedom stå ansvarlig for et kurs i påsken. 21 unge av russisk og latvisk herkomst var påmeldt. Det var studenter, unge politikere og NGO-aktivister. Kursene er ment å hjelpe deltagerne til å realisere sine beste idealer i erkjennelsen av at det finns en kjerne i oss alle som er Guds kall, eller meningen med livet. Vi var tre fra utlandet som ledet kurset.

Særlig spennende ble det da oppmerksomheten ble rettet mot de fire absolutter: Ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet. Det utløste et slags kollektivt sjokk og ledet til en selvkonsentrasjon hos deltagerne. De som ikke hadde noe forhold til religion, fant ingen forbindelse til disse absoluttene i sin livsfilosofi. Når en slik forbindelse mangler, kan absoluttene virke meget provoserende. Man kan føle seg utenfor og mindreverdige. Men det er i dette øyeblikket, når man speiler seg i absoluttene, at noe uventet og betagende kan skje – og skjer.

Jeg ledet en arbeidsgruppe hvor den etniske konflikten mellom latviere og russere ble tatt opp. Vi startet med språket. Latviere vil at russerne skal lære seg latvisk, og omvendt. Dette viste seg å være midt i blinken. Vi skrev opp omstridte spørsmål på en tavle. Dels var de historiske eller kulturelle, dels fortegninger av den annen part. På gaten kan en se hvem som tilhører hvilken folkegruppe. Det forsterker fordommene. Det er liten sosial kontakt mellom de to gruppene og de besøker ikke samme utesteder.

I gruppen snakket vi om hvilke negative forestillinger man trodde den annen part hadde. Samtalen resulterte i en åpenhet som banet vei for den velprøvde metoden: Å begynne med seg selv. Senere deltes hele seminaret i en russisk og en latvisk gruppe, som begge skulle tenke over hva de så som den annen parts positive sider. Nå skulle gruppene snakke på sitt eget språk, og jeg merket at hele seminaret kom inn på et mer konstruktivt spor. Deltakerne ble åpne og snakket om både personlige og sosiale forhold. En følelse av fellesskap begynte å vokse frem. Ved å fokusere på et praktisk aspekt, nemlig språket, ble det lettere å oppdage hvordan moralske prinsipper konkret kan anvendes. I en flerkulturell situasjon bidrar det til en toleranse og godtaking av den annen part, som er en forutsetning for at dype konflikter av kulturell/religiøs natur kan løses.

Paal A. Hermansen

Sakset

I et Afrika hvor bildet ofte fylles opp av maktsyke og manipulerende politikere, er det en underskog av svært dyktige og i positiv forstand idealistiske mennesker som vet forskjell på rett og galt og som ikke er villige til å kompromisse i forhold til de grunnleggende rettigheter. For disse er det en fremmed tanke at folk i Afrika skal ha et annenrangs demokrati, eller et annenrangs system av menneskelige rettigheter.

Journalist Øystein Franck-Nielsen, Vårt Land 14.5.02

Elise Schanke arbeider blant mennesker som ble lemlestet under borgerkrigen i Sierra Leone. – Jeg er imponert over måten de takler livet på, sier hun. – Selv om de har lidd enormt, er de ikke bitre. De er til og med rede til å tilgi voldsutøverne. For dem er Nelson Mandela den store helten.

Bladet Familien, nr. 8/2002

Tilgivelse og forsoning dreier seg ikke om å late som om tingene er annerledes enn de er. Det er ikke å klappe hverandre på ryggen og vende det døde øret til uretten. Sann forsoning avdekker grufullheten, overgrepet, smerten, fornedrelsen, sannheten. Av og til kan det til og med gjøre tingene verre. Det er et risikabelt foretagende, men til slutt er det verdt det, fordi det i siste instans følger helbredelse med å ha gått løs på situasjonen slik den virkelig er. En falsk forsoning kan ikke gi annet enn falsk helbredelse.

Fra boka 'Ingen fremtid uten tilgivelse' av Desmond Tutu. (Pax Forlag)

Rent allment burde det finnes større rom for selvkritikk i politikorpset. Muligheten til å innrømme at en har gjort en tabbe uten risiko for ødeleggende konsekvenser. Å innrømme at en har gjort en feil er som oftest eneste vei til å få forlatelse. – Den største faren ved ikke å innrømme et feilsteg er at en får for seg at en ikke har gjort noen feil. Man helt enkelt lurer seg selv.

Psykolog og rektor for Sveriges politihøgskole Birgit Hansson, Svenska Dagbladet 20.1.02

Politikerne blir feige. Journalistene blir feige. Akademikerne blir feige. Livet kjennes meningsløst. Det skjer jo ingenting. Kan vi ikke heller bruke krefte på å dyrke våre strålende menneskelige egenskaper – som viljen til å dumme oss ut, og viljen til å ta en sjanse? Luften er alltid friskere og himmelen høyere der disse egenskapene får blomstre. "Der hvor det finnes et menneske som er villig til å dumme seg ut, der er det alltid lettere å leve for andre mennesker," sier presten Karsten Isachsen. "Amen", sier jeg.

Journalist Kathrine Aspaas i Aftenposten 21.4.02

Tanker om det å si 'unnskyld'...

(fra temaartikkel i Aftenposten 9.4.02)

Fengselspresten (Terje Schrøder-Nielsen på Ila Landsfengsel) har sett det igjen og igjen. – Du kommer ikke videre før du tar et oppgjør med deg selv og tør be om unnskyldning for misgjerningen. Jeg ser lettelsen når fanger innrømmer skyld, enten det er som bekjennelse i bibelgruppen, eller i en vanlig samtale. Det er trist at ordningen med

konfliktråd kun gjelder for mindre forbrytelser, påpeker presten. Det er en menneskerett å få be om unnskyldning – også for volds- og drapsmenn.

Den som er passelig godt fornøyd med seg selv, har neppe store problemer med å be en annen om unnskyldning, sier spesialist i psykiatri, Yngve Ystad.. Trygge mennesker tåler å se at de har gjort feil. Men for å bli trygg må du ha fått tilstrekkelig påfyll av anerkjennelse og kjærlighet i oppveksten. Du må også ha lært å gi rom for andres behov.

Ofte er det form – måten noe sies eller gjøres på – mer enn sak, som skaper verkebyller. Det mener psykolog Jan Atle Andersen. Konfliktkonsulenten har i flere år løst blåknuter på arbeidsplasser. Ordet unnskyld står sentralt. Lit viktig er tilgivelsen. – Bruk hjertespråket når du ber om unnskyldning.

Har jeg gjort noe som er gått ut over en annen, så beklager jeg dette, det skulle bare mangle. Det gjelder både på hjemme- og bortebane. Et unnskyld må ikke bli en floskel. En må ønske å skjerpe seg.

(Stortingspresident Jørgen Kosmo)

'Action for life' i Asia

Etter 5 måneders arbeid i mindre team i forskjellige deler av India, har de 24 unge som er med i programmet, delt seg i to grupper og er nå i Sør-Øst Asia og Taiwan/Korea. Under sine reiser i India møtte de mennesker som for 10-20 år siden hørte om MRA og der ideen er levende trass i liten kontakt med arbeidet. Gjennom møter med studenter, frivillige organisasjoner og urbefolkningsgrupper, knytter Action-for-life-deltagerne nye kontakter og deler sine erfaringer. Et nytt kurs er under planlegging 2003 for unge asiater som er blitt interessert under turneen.

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo.
Tlf. 22 55 94 30. Fax 22 44 85 04. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad og Jens J. Wilhelmsen.